

תשובה דגנוניתא נעצד ומשקין אותו וגדל ומתקיים אף על פי שעלו מחייב, דדברא מחייב כעשז והולך לו.

### סימן ת

שאלת עוד פלפלי רטיבתא מצרך עלייהו צורא פרי האדמה<sup>1</sup>, ואמאי כיון שהן גדלין צאלין צורא פרי העץ הוה לן לצרכי.

תשובה כיון שאין נוטעין אותן אלא על דעת שיתייבשו ויאכלו רובן ביבשותן שחוקין בתכלין בלדז ואין נאכלין כן בפני עצמן אלא מיעוטן לפעמים אין מצרכין עליהן צורא פרי העץ אלא פרי האדמה. וקרוצ היה שלא יצרכו עליהן אלא שהכל כקורא<sup>2</sup> אלא לפי שנאכלין המעט מהם בריביותן ואדעתא דהכי נמי נטעי קצת מצרכין עליהם צורא פרי האדמה מיהא, והואיל ומייצן הכתוב בערלה כדאימא<sup>3</sup> התם<sup>1</sup> שרצה אותן הכתוב מדכחוב<sup>3</sup> ונטעתם כל עץ מאכל.

### סימן תא

שאלת עוד ספק ספקא דקיימא לן דמותר אם נאמר כן אפילו במקום דאימחוק איסורא אם לאו. ואם תאמר מותר מה נעשה לאותה שאמרו בפרק בבל מערבין<sup>1</sup> דאפילו בספקא דרבנן היכא דאימחוק איסורא אזלינן לחומרא, ואם תאמר אסור תרוץ<sup>2</sup> לי הא דאמרינן בפרק קמא דכחוצות<sup>3</sup> דקיל ספק ספקא מרוב דרוצ אינו מתיר ביחוסין וספק ספקא מתיר, ובשמיטה מתיר כדאימא<sup>4</sup> צהיאי דמלא גדייו ותרנגוליו שמוטין<sup>4</sup>.

תשובה בעיקר שאלתך דספק ספקא הריני נרץ להאריך עמך לפי שיש צענין זה דברים שאין ענינו של זה כענינו של זה, אבל תחלה אדון על אותן שהקשו לך לאסור ולהתיר. אותה שצפרק בבל מערבין שאמרת כמדומה אני שנתכוונת לאותה שנחלקו דרבי<sup>5</sup> מאיר ורבי יוסי בשנטמא בטומאה קלה וטבל ספק בשל מ' ספק בשל שאין צו מ' דרבי מאיר אומר טהור רבי יוסי אומר טמא וק"ל כרבי יוסי<sup>6</sup>, ואם זו היא שאמרת הא דאמרינן<sup>7</sup> התם<sup>8</sup> דטעמיה דרבי יוסי דעביד לה כשל תורה הואיל ואית ליה עיקר דלאורימא<sup>9</sup> והוה כספקא דאורימא ולאומרא.

נעקרו רב שני לדדין כדגרסינן התם<sup>3</sup> אמר עולא בן זכאי אומר נעקרו ברב לד אחד נשתברו רוב שני לדדין ורבי יוחנן אמר בין נעקרו בין נשתברו ברב שני לדדין וקיי"ל כרבי יוחנן. וכל שכן לפי<sup>4</sup> שאני מפרש<sup>5</sup> כל יתר כנטול אותו היתר ממקומו ואילו ינטל אותו היתר ממקומו עושה אותו טרפה כגון שני בני מעיין שאם ינטל המעי היתר ישאר במקומו נקב ותעשה טרפה דבני מעיין שנקבו טרפה<sup>6</sup> עכשו אנו רואין אותו כניטל ונשאר המעי נקב<sup>7</sup> במקום מחברתו וטרפה, וכן הדין וכן הטעם בותרת ברגל<sup>1</sup>. אבל הצלע היתר אפילו נטל ממקומו אינו טרפה אלא אם כן נעקרה חצי חוליה עמו וכדאימא<sup>2</sup> התם בפרק אלו טרפות<sup>3</sup>.

### סימן שצז

שאלת עוד מה אנו מצרכין במריח צורדין צורא עצי צשמים או שנתן ריח טוב בפירות.

תשובה הראצ"ד ז"ל פסק שנתן ריח טוב בפירות, וכן דעתי נוטה לפי שנאכל במרקחתו והרי הן כאחרונין וחבושין<sup>1</sup>.

### סימן שצח

שאלת עוד הא דגרסינן בביבא מצרכין<sup>1</sup> דפירי על העץ ועל פרי העץ דחמרא על הגפן ועל פרי הגפן מחמת צמה חמים אמר רב חסדא על הארץ ועל הפירות, ולא נתברר לנו אם החתימה זו היא אף על היין או על הפירות בלבד.

תשובה הרמב"ם ז"ל<sup>2</sup> סבור שאף על היין הוא חותם כן שכן נראה מסתם דברי רב הונא<sup>3</sup>. אבל הרב אלפסי ז"ל<sup>4</sup> כתב שעל היין חותם על הארץ ועל פרי הגפן וכן הראצ"ד ז"ל<sup>5</sup>. ואנו רגילין לחתום על הגפן ועל פרי הגפן<sup>6</sup>.

### סימן שצט

שאלת עוד דאמרינן בביבא מצרכין<sup>1</sup> האי נרקוס דגנוניתא מצרכין עליה<sup>2</sup> צורא עצי צשמים דדברא צורא עשבי צשמים מאי שנא דדברא מאי שנא דגנוניתא.

שם. 6 ועי' חיי ברכות מד, ב שדחה דעה זו דלמה לא יזכיר ארץ, ואין נראה שט"ס כאן וצ"ל על הארץ ועל פה"ג דא"כ לא היה לו להאריך והול"ל וכן אנו נוהגין, ועי' כנה"ג רח בהגב"י שעמד בזה. שצט. ב"י או"ח רטז. 1 ברכות מג, ב. 2 לפנינו שם עליוה, ועי' ד"ס שם אות ת.

ת. ב"י או"ח רב. 1 ברכות לו, ב. וכדעת הר"י שם וכ"כ בחי" שם. 2 שם עמוד א. 3 ויקרא יט, כג.

תא. שו"ע יו"ד קי ס"ט בהג"ה. 1 עירובין לה, ב. 2 צ"ל תרץ. 3 יג, א. 4 חולין יב, א. 5 צ"ל רבי. 6 בפר"ח יו"ד קי סקמ"ט ובכללי ס"ס דין טו, כ' דאדרבה הלכה כר"מ בזה. 7 צ"ל אמרינן. 8 עירובין לו, א. 9 בש"ך בדיני ס"ס אות כ כתב דרבינו השיב כן השואל אבל לדינא חיישינן לתרוצא בתרא שם דכל ספיקא דרבנן דאית ביה חזקת איסור אסור, ועי' שעה"מ פ"י ממקוואות כלל א' שהאריך בזה.

3 שם גב, א. 4 צריך להוסיף, מה. 5 ע"ל סי' ג רצח, ובציונים בסי' ג. 6 חולין מב, א. 7 נקוב. 8 ולדעת הרמב"ם פ"ח משחיטה הכ"ד בלא"ה כשרה דאין טרפה בחסרו צלעות מבריתין אלא בניטלו. אמנם בחסרה חוליה לדעת רש"י טרפה ולדעת רבי' והרמב"ם בשרה לכל אחד מטעמו, וכ"פ בשו"ע שם, ועי' ב"ח שם ט"ז סק"ד, ש"ך סק"ט ובפר"ח שם. והנו"ב קמא יו"ד סי' ה כ' דבחסרו צלעותיה אף רבי' מודה דכשרה דבעינן נשתברו ולא מתחילת ברייתה, ומה שלא התיר כאן מטעם זה דס"ל דיתר כנטול ע"י אדם דמי, ע"ש. שצז. להלן תתכח"ח ז"ז שעג, וע"ע חיי ברכות מג, ב, ב"י או"ח רטז. 1 ברכות מג, ב. ודעת הרמב"ם דמברך בורא עצי צשמים וכ"פ בשו"ע ס"ג גומה רי"ט יו"ד לד כ' ראינו אבותינו מברכין בורא עצי צשמים, ע"ש. והרדב"ז ח"ב תשמ כ' דבמקום שעיקר נטיעתן למימיהן מודה רבי' דמברכין בורא עצי צשמים. שצח. 1 ברכות מד, א, ע"ש. 2 פ"ח מהל' ברכות הי"ד. 3 צ"ל חסדא. 4 שם סי' קסב (לב, א). 5 בהל' ברכות שם הובא בכ"מ